

Vitalina ДЕНИСЕНКО,

orcid.org/0000-0002-4918-5830

старший викладач кафедри філології та перекладу

Київського національного університету технологій та дизайну

(Київ, Україна) denisenko_vitalina@ukr.net

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ КОНТРОЛЮ РІВНЯ ЗНАНЬ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто та проаналізовано параметри ефективності сучасних технологій контролю рівня знань на заняттях із іноземної мови у закладах вищої освіти. Виділено основні функції контролю (контролююча, навчальна, діагностико-коригувальна, стимулюючо-мотиваційна, розвивально-виховна). Визначено, що зазначені функції мають комплексний характер і логічно пов'язані між собою. Підкреслено, що функції контролю зумовлюють й основні його принципи: індивідуальний характер, систематичність, тематична спрямованість, диференційованість, об'єктивність, вимогливість, умотивованість і системність. Відзначено, що в українських університетах види контролю аналогічні тим, які застосовуються в більшості західноєвропейських вищих навчальних закладів (попередній, поточний, періодичний, підсумковий). Серед методів контролю виділено усний контроль, письмовий контроль, дидактичні тести, буденне (побіжне) спостереження за навчальною діяльністю студентів.

Зауважено, що інновацією в іноземній вищій освіті є відхід від використання суто механістичних технологій оцінювання у напрямі таких, що узгоджуються з ідеєю особистісно-орієнтованого навчання. Доведено, що навчальне «портфоліо» відкриває можливість висвітлення поетапного розвитку успішності учасників навчально-пізнавальної діяльності, спланованої роботи викладачів та студентів зокрема. Очікується, що «портфоліо» допоможе заохотити всіх, хто навчається, здійснювати регулярну осучаснену самооцінку рівня володіння англійською мовою. Це матиме велике значення для достовірності документа в очах пошукувачів в аспекті його відповідальності та прозорості.

Оцінювання на базі «портфоліо» розглядається як інноваційна оцінна технологія, яка дає змогу: відслідкувати навчальний прогрес, надаючи студенту та викладачеві відповідну інформацію; демонструвати студентські досягнення, підвищуючи у такий спосіб якісний рівень отриманих результатів; більш гуманно мотивувати студента, порівнюючи його роботи з попередніми власними, а не з роботами інших студентів; розвивати в студентів навички самооцінювання; сприяти інтенсифікації співпраці між студентом та викладачем; документувати – «портфоліо» є своєрідним паспортом для отримання офіційного дозволу для переходу до виконання іншого завдання або підбиття підсумків навчання.

Ключові слова: вища освіта, технології контролю, рівень знань, тестування, портфоліо.

Vitalina DENYSENKO

orcid.org/0000-0002-4918-5830

Lecturer at the Department of Philology and Translation

Kyiv National University of Technologies and Design

(Kyiv, Ukraine) denisenko_vitalina@ukr.net

MODERN TECHNOLOGIES FOR MONITORING THE LEVEL OF KNOWLEDGE IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

The article examines and analyzes the parameters of the effectiveness of modern technologies for controlling the level of knowledge in foreign language classes in institutions of higher education. The main control functions are highlighted (controlling, educational, diagnostic-corrective, stimulating-motivational, developmental-educational). It was determined that the mentioned functions have a complex nature and are logically related to each other. It is emphasized that control functions are determined by its main principles: individual character, systematicity, thematic orientation, differentiation, objectivity, demandingness, motivation. It was noted that in Ukrainian universities, the types of control are similar to those used in most Western European higher education institutions (preliminary, current, periodic, final). Among the control methods, oral control, written control, didactic tests, routine (passive) observation of students' educational activities are highlighted.

It was noted that an innovation in foreign language higher education is a departure from the use of purely mechanistic evaluation technologies in the direction of those that are consistent with the idea of person-oriented learning. It has been proven that the educational "portfolio" opens up the possibility of highlighting the step-by-step development of the success of participants in educational and cognitive activities, the planned work of teachers and students in particular. The "portfolio" is expected to help encourage all learners to undertake regular, up-to-date self-assessment of their

English language proficiency. This will be of great importance for the credibility of the document in the eyes of searchers in terms of its responsibility and transparency.

Assessment on the basis of "portfolio" is considered as an innovative assessment technology that allows: to monitor educational progress, providing the student and the teacher with relevant information; to demonstrate student achievements, thus increasing the quality level of the obtained results; motivate the student more humanely by comparing his work with his previous work, and not with the work of other students; to develop students' self-assessment skills; promote the intensification of cooperation between the student and the teacher; to document – a "portfolio" is a kind of passport for obtaining official permission to move on to another task or sum up the results of training.

Key words: higher education, control technologies, level of knowledge, testing, portfolio.

Постановка проблеми. На відміну від традиційної освітньої моделі, що базувалася на пріоритеті простого засвоєння і відтворення інформації, головною метою навчання у XXI столітті стає всебічний розвиток людської особистості як рівновеликої цінності. Розширення та якісні зміни характеру міжнародних зв'язків нашої держави, інтернаціоналізація всіх аспектів суспільного життя роблять іноземну мову реальною необхідною в різних сферах діяльності людини. Іноземна мова стає дієвим фактором соціально-економічного, науково-технічного та загальнокультурного прогресу суспільства.

Головним завданням навчання іноземної мови у закладах вищої освіти є завдання навчити студентів користуватися мовою як засобом спілкування в діалозі культур і цивілізацій сучасного світу в усіх видах мовленнєвої діяльності в різноманітних ситуаціях реального життя. Практичною метою у вивченні іноземної мови є досягнення студентами достатнього рівня комунікативної компетенції, яка в контексті сучасних проблем навчання іноземних мов розглядається як здатність розуміти та відтворювати іноземну мову не тільки на рівні фонологічних, лексико-граматичних і країнознавчих знань та мовленнєвих умінь, а й відповідно до різноманітних цілей та специфіки ситуації спілкування.

Процес навчання іноземною мовою є складною системою із власними структурними елементами та тісними взаємозв'язками між ними. Контроль та оцінювання рівня сформованості іншомовної компетенції студентів закладів вищої освіти є одним із найважливіших компонентів цієї системи, що передбачає співвідношення досягнутих результатів із запланованими цілями навчання.

Аналіз досліджень. Аналіз спеціальної літератури показує, що в методиці навчання іноземних мов робилося багато спроб щодо вирішення проблеми організації контролю і оцінки знань. Так, Т. Лукіна узагальнює інформацію про актуальні технології діагностики та оцінювання навчальних досягнень (Лукіна, 2007). О. Ханіна (Ханіна, 2004: 55–59) та О. Швидкий (Швидкий, 2002: 19–21) вивчають проблему тестового контр-

оллю в навчальному процесі з вивчення іноземної мови. О. Петрашук характеризує функційність тестового контролю в навчанні іноземної мови (Петрашук 1999). Е. Грабар вивчає історичне підґрунтя виникнення тестової технології оцінювання знань (Грабар, 2010: 105–110). П. Борисенко (Борисенко 2007: 58–61) і Л. Буданова (Буданова 2007: 11–14) розглядають основні вимоги до підготовки та використання тестів у навчанні іноземних мов. У дослідженні Ю. Деркач та Т. Романів тестування представлено як ефективний засіб поточного контролю на заняттях іноземної мови (Деркач, Романів, 2018: 400–402). С. Мусейчук пропонує погляд на тестування як основну форму контролю при навчанні іноземних мов (Мусейчук, 2003: 93–105). І. Костікова детально розглядає можливості використання такої форми контролю, як мовне портфоліо, у процесі вивчення іноземної мови (Костікова, 2018: 145–160). С. Ніколаєва класифікує вияви методичного потенціалу портфоліо на заняттях із вивчення іноземної мови (Ніколаєва, 2005: 64–68).

Мета статті полягає в аналізі, узагальненні, осмисленні досвіду використання, теоретичному обґрунтуванні та виокремленні особливостей сучасних методів контролю та оцінювання рівня сформованості іншомовної компетенції студентів закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Неможливо уявити сучасний процес навчання іноземної мови без оцінювання досягнень студентів. Тестування стало одним з найпоширеніших і найбільш затребуваних методів оцінювання в мовній освіті.

В даний час існує безліч тестів, на практиці кожен викладач регулярно створює тести. Нам видається, що для того, аби ефективно використовувати метод тестування, щоб створювати нові види тестів, необхідно знати історію розвитку методу тестування.

О. Ханіна зазначає, що на початку XX століття починають розрізняти два напрямки в тестовій роботі: тести психологічні і тести педагогічні.

Під психологічними тестами маються на увазі інтелектуальні тести, тобто такі тести, що вимірюють рівень розумового розвитку.

До педагогічних тестів належать тести, які вимірюють успішність студентів з тих чи інших дисциплін за певний період навчання (Ханіна, 2004: 56).

Сучасний період розвитку тестування можна назвати синтетичним, оскільки, починаючи з 1970-х рр., методисти прагнули використовувати синтетичний, прагматико-комунікативний підхід. Даний період, на думку С. Ніколаєвої, характеризується використанням синтетичного підходу до тестування; складанням інтегральних завдань; орієнтуванням оцінки на критерій; появою тестів, перевіркою володіння продуктивними видами мовленнєвої діяльності; зростаючою роллю комунікативності в мовному тестуванні; головне – зростанням значення таких характеристик, як валідність і автентичність тесту (Ніколаєва, 2005: 67).

В рамках цього підходу О. Петрашук виділяє такі напрямки тестування:

1) використання інтегрованих тестів на основі теорії ймовірнісного прогнозування. Це тести типу «клоуз», диктант і ін.;

2) напрямки тестування, які намагаються поєднати аналітичний, структурний підхід з новим комунікативно-орієнтованим підходом;

3) функціонально-понятійний напрямок, який ґрунтується на припущенні, що комунікативні функції можна розбити на наступні групи: персональні, міжособистісні, направляючі, референційні, уявні. Відповідно до комунікативної ситуації іллокутивні акти формуються за допомогою різних понять. Для складання відповідних тестів слід провести спочатку аналіз основних потреб тестованих, а потім розробити відповідну критеріальну шкалу;

4) гібридний напрямок тестування прагне поєднувати позитивне зі структурного напрямку з новими поглядами на мову;

5) комунікативний напрямок засновує оцінку комунікативної компетенції на визначення ступеня розвиненості компонентів комунікативної компетенції (Петрашук, 1999: 93).

У перспективі можна очікувати удосконалення тестування в зв'язку з максимально повним використанням можливостей персональних комп'ютерів з метою реалізації індивідуального адаптивного, інтерактивного і самостійного тестування.

Т. Лукіна зазначає, що низка проблем пов'язана з широким використанням тестів у навчальному процесі. Перш за все, це нівелювання особистісних особливостей тестованих, індивідуальних пізнавальних стилів студентів, що входить в протиріччя з особистісної парадигмою сучасної освіти (Лукіна, 2007: 35).

І. Костікова підкреслює, що значні зміни часто відбуваються в навчальному процесі на етапі підготовки до проходження тестування: орієнтування студентів на формат іспиту часом підміняє цілеспрямовану і планомірну роботу з формування та розвитку іншомовної комунікативної компетенції. При цьому часом фіксується тільки кінцевий результат виконання завдання, а причини допущених помилок не виявляються (Костікова, 2018: 147).

На заняттях із іноземної мови в ЗВО, як зазначається в дослідженнях, викладачі багато уваги і часу приділяють мовному тренінгу, підміняючи мовну компетенцію тестовою, на заняттях із іноземної мови переважають прийоми бланкового тестування лексики і граматики, а також читання і слухання над методичними прийомами навчання природною комунікації. Ю. Деркач і Т. Романів зауважують, що часто виявляється забутою проблема автентичності навчання мови – організації навчальних завдань за аналогією з функціонуванням усного мовлення в реальних життєвих обставинах (Деркач, Романів, 2018: 401).

Як приклад, звернімося до контролю вмінь читання. Для розуміння основного змісту тексту, повного і точного розуміння інформації в тексті, розуміння структурно-сміслових зв'язків в тексті використовуються переважно завдання на вибір правильної відповіді, на встановлення відповідності, на встановлення правильної послідовності.

У навчально-методичних комплексах для ЗВО не знаходять широкого поширення завдання на графічне представлення взятої з тексту інформації, що дозволяють оцінити досягнення і метапредметних, і предметних результатів освоєння основної освітньої програми в області читання. Не використовується методика відновлення тексту. Рідко використовуються завдання, які передбачають перевірку розуміння імпліцитно вираженої в тексті інформації.

За посібниками для підготовки до тестування не можна успішно здійснювати формування і розвиток іншомовної комунікативної компетенції. Процес підготовки до іспиту повинен будуватися на тих же комунікативно-когнітивних принципах, які лежать в основі сучасної методики навчання іноземної мови, і не повинен бути відірваний від навчального процесу.

П. Борисенко формулює такий алгоритм підготовки до проходження тестування: навчання – виконання тестових завдань – їх аналіз і рефлексія – подальше відпрацювання мікроумінь, з яких складаються комунікативні вміння в різних видах мовленнєвої діяльності. При цьому викладач

повинен здійснювати діагностику навчальних досягнень студентів, орієнтуючись на чітко розроблені критерії (Борисенко, 2007: 59).

Важливою ланкою в підготовці до проходження тестування є формування в студентів тестової компетенції, яка не може бути зведена до оволодіння хитрощами, які використовуються під час виконання тестових завдань. Не секрет, що на оцінку реального рівня сформованості вміння, що перевіряється, може впливати здатність студентів застосувати особливі прийоми, що дозволяють вирахувати правильну відповідь, так звана тестова мудрість (*test wiseness*). Наприклад, пряме зіставлення інформації в тексті із подібною інформацією в одному із запропонованих відповідей, ненавмисні підказки укладачів тестів і т.ін.

Контроль є невід'ємною частиною вивчення англійської мови у закладі вищої освіти. Наразі популярність набуває тестування як об'єктивний спосіб контролю мовної компетентності. Діагностика рівня навченості у формі тестування здійснюється на засадах легітимності, наступності вимог, що висуваються на всіх етапах навчання, зв'язку якості контролю з якістю змісту та об'єктивності навчання.

Реалізація тестування як способу контролю рівня лінгвістичної компетентності з англійської мови потребує правильної підготовки. Технологія створення тестування забезпечує розробників певними приписами та правилами для складання тесту. З метою розгляду процесу складання тестів та тестових завдань варто звернутися до аналізу етапів розробки та проведення тестування, що виділяються у сучасній практиці викладання:

1. Визначення області змісту та цілей тестування.

На цьому етапі розробникам необхідно скласти докладну специфікацію тесту, в якій повинні бути відображені цілі тестування, область змісту, специфічна вибірка тестованих, перераховані теми тестування та основні вміння, що вимірюються, дано конкретну кількість завдань з перелічених тем. При складанні змісту тесту необхідно враховувати відповідність тестових завдань області змісту, що тестується. Більше того, зміст тестів має суворо відповідати державному освітньому стандарту з іноземної мови.

2. Визначення практичних обмежень та вибір стратегії розробки тестування, складання плану тесту та специфікації тестових завдань.

До основних практичних труднощів розробників та організаторів тестування можна віднести матеріальні та часові ресурси, які перебувають у їхньому розпорядженні. Таким чином, за допо-

могою визначення практичних обмежень можна скласти більш реалістичні план та зміст тестування. Будь-який тест має оптимальний час проведення, якого необхідно дотримуватися, інакше ефективність тестування може бути знижена (Мусейчук, 2003: 98).

Повна специфікація тесту визначає область змісту тесту, включає в себе необхідну інформацію про структуру тесту, його цілі та завдання, компетентності, що перевіряються, а також про правила проведення тестування, збору та обробки результатів та їх інтерпретації.

3. Підготовка тестових завдань.

Розробка результативних тестових завдань розглядається як основний етап роботи над усім тестуванням. Завдання повинні повною мірою відповідати меті та області змісту.

4. Експертна діагностика тестових завдань з метою визначення відповідності галузі змісту та цілям тестування; підготовка до попереднього тестування.

Після розробки тесту потрібна перевірка його ефективності. Експертам необхідно визначити ступінь відповідності кожного тестового завдання області змісту та цілей тестування. Цей етап є важливим, тому що тут визначається одна з першорядних характеристик тестування – змістовна валідність. Після відбору відповідних тестових завдань складається попередній тест.

5. Здійснення попереднього тестування та аналіз його результатів.

Проведення емпіричних досліджень з урахуванням попереднього (пробного) тестування і, за необхідності, внесення коректив є невід'ємним етапом підготовки тестування. Тест повинен складатися з великої кількості завдань, щоб достатньо виявити рівень підготовки студентів. Аналіз тестових завдань необхідний для того, щоб виявити приховані недоліки тестування, а також щоб упевнитися в його результативності. Під час здійснення тестування має бути зафіксований час тестування; кількість тестованих, які закінчили його раніше, та позначено умови проведення тестування.

6. Визначення критеріїв оцінювання результатів.

Підсумки тестування залежно від спрямованості тестування можуть бути представлені у різних видах. Для підсумкового тестування є важливим вибір стандарту оцінювання: двобальна система оцінювання «зараховано» – «не зараховано», або оцінювання в традиційній шкалі «незадовільно – задовільно – добре – відмінно». Коректно підібраний критеріальний бал визначає валідність всього тесту.

7. Оцінка надійності тесту, його змістовної, критеріальної та конструктивної валідності.

Дослідження надійності тесту та його валідності відбувається після попереднього тестування.

8. Розробка остаточного варіанта тестування, тиражування тесту та додаткових матеріалів.

Цей етап є заключним у всій технології створення тесту. Основними матеріалами тиражування є бланк завдань і лист для відповідей тестованого. Можуть бути складені інструкції, зразки та інші додаткові матеріали для викладача, який проводить тестування. На цьому етапі знову передбачається збір інформації, її аналіз, прогноз, вироблення рішень, рекомендацій тощо на іншому якісному рівні (Мусейчук, 2003: 99).

Контроль знань, умінь та навичок на основі тестування допомагає простежувати та вивчати покращення рівня іншомовної комунікативної компетентності; виявити проблеми та труднощі у навчанні та коригувати їх; знайти найбільш ефективні шляхи розвитку умінь та навичок студентів.

Для того, щоб тестування було ефективним способом перевірки мовної компетентності, слід використовувати різні типи тестових завдань. Відповідно до чинної класифікації, виділяють такі типи тестових завдань:

- завдання закритого типу;
- завдання множинного вибору;
- завдання на встановлення відповідностей;
- завдання на встановлення правильної послідовності;
- завдання у відкритій формі, де тестованому необхідно доповнити фрагмент (Мусейчук, 2003: 100).

Завдання множинного вибору можуть складатися на основі тексту, аудіоматеріалу, відеофрагменту, ілюстрації, графіка тощо, і мають кілька варіантів відповіді, з яких тестованому необхідно вибрати один або кілька правильних (або неправильних) залежно від завдання. На початку завдання має бути вміщена інструкція, яка пояснює завдання. Найчастіше використовується 4 варіанти відповідей, які формулюються так, щоб не менше 3 були правдоподібними, схожими на правильну відповідь. Таким чином забезпечується незалежність результату від випадкового вибору. Варіанти відповідей мають бути короткими (як правило, не більше одного речення) та недвозначними.

Як технологія організації самостійної роботи студентів в процесі освоєння іноземної мови та для адекватного оцінювання знань та досягнень пропонується система навчального мовного портфоліо.

Особливості застосування мовного портфоліо у формуванні самоосвітньої компетенції сту-

дентів у процесі навчання іноземних мов вивчаються у роботах багатьох дослідників. Мовне портфоліо як засіб формування в студентів самоосвітньої компетенції є умовою для побудови студентами індивідуального освітнього маршруту (Ніколаєва, 2005: 65).

У педагогічній літературі портфоліо найчастіше характеризується як:

1) колекція робіт студента, що всебічно демонструє не лише його навчальні результати, але й зусилля, докладені до їх досягнення, а також очевидний прогрес у знаннях та вміннях порівняно з попередніми результатами;

2) виставка навчальних досягнень студента з предмета, що вивчається, за конкретний період навчання;

3) антологія робіт студента, що передбачає його безпосередню участь у виборі їхньої тематики, а також самостійний аналіз та оцінку отриманих результатів (Ніколаєва, 2005: 64);

4) зібрання результатів творчих, дослідницьких проєктів студента, а також опис основних форм та напрямів його навчальної та творчої активності (участь у наукових конференціях, конкурсах, проходження елективних курсів, різноманітних практик, спортивні та художні досягнення та ін.).

Тобто найчастіше суть портфоліо передається через слова «колекція», «виставка», «антологія», «збірка», кожне з яких характеризує не безсистемний набір документів, але структуровану та систематизовану з певною метою їхню сукупність.

Крім поточних та підсумкових результатів діяльності студента, портфоліо може включати його сертифіковані (документовані) індивідуальні освітні досягнення (дипломи, сертифікати тощо), тексти висновків, рецензій, відгуків, резюме, есе, рекомендаційних листів тощо, наданих викладачами, а також матеріали самооцінки студента, виконаний ним аналіз власних досягнень, різних видів навчальної та позанавчальної діяльності (її процесу та результатів), планування ним майбутніх освітніх етапів (Ніколаєва, 2005: 67). Все збережене, існуючи в єдиній системі (портфоліо робіт, портфоліо відгуків, портфоліо документів) формує повний освітній портрет студента в певний період навчання.

Мовне портфоліо передбачає підбір матеріалу, який свідчить, яких успіхів зміг досягти студент різних етапах освоєння іноземних мов. Мовне портфоліо зазвичай має у своєму складі три розділи: мовний паспорт, мовна біографія та дос'є.

Мовний паспорт відображає інформацію про рівень володіння іноземною мовою на момент подання портфоліо. Для студентів, які вивчають

англійську мову, оформлення мовного паспорта починається із заповнення анкети англійською мовою, де вказуються особисті дані (ПІБ, вік, місце проживання, період навчання англійської мови, контактні дані). Також розповідається про досвід перебування за кордоном, якщо він є. Потім дається самооцінка знань на даний момент за видами діяльності (читання, письмо, аудіювання, усне мовлення), а також зазначаються причини, які є спонукальними моментами для вивчення англійської мови для конкретного студента.

Мовна біографія демонструє здатність студента до планування вивчення мови. У цьому розділі аналізуються власні успіхи, а також зазначаються ті моменти, які потребують подальших зусиль для усунення недоліків. Наприклад, як досягнення студент може вказати своє есе, представлене у конкурсі, або доповідь на засіданні студентського наукового товариства у секції «Іноземні мови».

Сюди можна додати написані контрольні роботи, тести, твори, реферати, презентації. Кожну роботу рекомендується супроводжувати коментарями англійською мовою: що вдалося чи не вдалося, а отже, зробити відповідний висновок.

У цьому розділі визначаються і ті комунікативні вміння, якими ще належить опанувати. Маючи, наприклад, недостатні навички аудіювання чи невміння вести дискусії, студент разом із викладачем розробляє шляхи вирішення проблеми. Тут він може вказати прослуховування радіопередач і перегляд телевізійних програм англійською мовою, щоденне заучування певної кількості англійських слів або намір практикувати мову, спілкуючись по інтернету.

При складанні цього розділу слід провести роботу зі шкалою самооцінки. Існують рекомендації щодо розробки критеріїв оцінки викладачем з подальшим обговоренням навчальних успіхів та проблем конкретного студента. Використовується система рівнів володіння мовою, запропоновані Радою Європи: елементарне володіння (A1, A2), самостійне володіння (B1, B2), вільне володіння (C1, C2) (Ніколаєва, 2005: 66).

Вводяться критерії оцінки з різних видів мовленнєвої діяльності. Наприклад, оцінка діалогічного мовлення включає аналіз якості мовлення та вміння впоратися з мовленнєвим завданням.

Пропонуються такі критерії: «відмінно» ставить собі студент, якщо він зумів виконати мовленнєве завдання, правильно вживши при цьому мовні засоби. У ході діалогу студент уміло використовував репліки, у мовленні були відсутні помилки, що порушують комунікацію.

«Добре» можна оцінити студента, якщо мовленнєве завдання виконано, але репліки, що вимовляються в ході діалогу, були дещо плутаними. У мовленні були паузи, пов'язані з пошуком засобів вираження необхідного значення. При цьому практично були відсутні помилки, що порушують комунікацію.

«Задовільно» рекомендується оцінити роботу над діалогом, якщо мовленнєве завдання виконано не повністю, і окремі репліки партнера викликають труднощі. Наявні паузи, що заважають мовному спілкуванню.

«Незадовільно» оцінює себе студент, якщо він не впорався з виконанням мовленнєвого завдання, йому важко відповісти на репліки партнера, що спонукають до говоріння. Комунікації не відбулося.

Для вдосконалення рівня володіння кожним видом мовленнєвої діяльності разом із викладачем розробляється план подальшої роботи. Обговорюючи з викладачем наявні проблеми, студент встановлює собі проміжні мети і розробляє стратегію вирішення проблеми. Такий педагогічний супровід включає підтримку та психологічну допомогу студентові і, нарешті, сприяє професійному та особистісному зростанню в цілому.

Найцікавіший та інформативний матеріал, що ілюструє найкращі досягнення у процесі вивчення англійської мови, міститься у досьє. Це можуть бути переклади наукових та науково-популярних текстів, виконані на уроці, презентації, сертифікати, що свідчать про участь у різних конференціях та конкурсах, а також дипломи та сертифікати, що підтверджують рівень володіння мовою за міжнародною шкалою. Якщо ж студент побував на навчанні або з приватним візитом в англійськомовних країнах, у цьому розділі він розміщує звіт про перебування в країні мови, що вивчається, супроводжуючи його світлинами та коментарями.

Автори, які працюють над питаннями розвитку навчальної компетенції студентів на заняттях із іноземної мови та приділяють увагу технології мовного портфоліо, виділяють кілька функцій такого способу самооцінки:

- діагностична (допомагає відстежувати якісні зміни рівня комунікативних умінь під час освоєння матеріалу);
- мотиваційна (сприяє підтримці інтересу до предмета);
- змістовна (дозволяє продемонструвати різноманітність робіт, що виконуються студентом);
- розвивальна (характеризує безперервність процесу навчання);

– функція цілепокладання (фіксує навчальну мету) (Ніколаєва, 2005: 67).

Загалом, основна роль мовного портфоліо полягає в тому, що ця технологія дозволяє відстежити якісні зміни особистісного зростання студента у процесі вивчення англійської мови та сприяє підтримці навчальних цілей.

Таким чином, робота над мовним портфоліо на заняттях з англійської мови не лише вирішує пізнавальні, розвивальні та виховні завдання, але й сприяє розвитку самостійності, творчої активності та адекватної самооцінки студента.

Висновки. Отже, для забезпечення ефективного навчання іноземної мови в закладах вищої

освіти насамперед необхідно створити надійну систему контролю рівня знань. Оцінювання потенціалу молоді особистості, розвитку її мотивації до досягнення успіху, кар'єрного зростання. Оцінюючи та контролюючи рівень знань іноземної мови у закладах вищої освіти, викладач повинен зосередитись на потребі індивідуального та неупередженого підходу до кожного студента, використовуючи різноманітні форми оцінювання знань таким чином, щоб вони дозволили подолати формалізм і суб'єктивізм у навчанні і сприяли підготовці кваліфікованого спеціаліста.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борисенко П. А. Основні вимоги до підготовки тестів у навчанні іноземних мов. *Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки*. 2007. № 3. С. 58–61.
2. Буданова Л. Г. Використання тестових завдань у процесі вивчення іноземних мов. *Вісник ХДАДМ*. 2007. № 5. С. 11–14.
3. Грабар Е. В. Історичні передумови виникнення та розвиток форми тестового контролю навчальних досягнень студентів у педагогіці США. *Освіта Донбасу*. 2010. № 2 (139). С. 105–110.
4. Деркач Ю., Романів Т. Тестування як ефективний засіб поточного контролю на уроках іноземної мови. *Молодий вчений*. 2018. № 9 (61). С. 400–402.
5. Костікова І. Використання мовного портфоліо у процесі вивчення іноземної мови. *Проблеми освіти*. 2018. Вип. 89. С. 145–160.
6. Лукіна Т. О. Технології діагностики та оцінювання навчальних досягнень. К., 2007. 62 с.
7. Мусейчук С. М. Тестування як основна форма контролю при навчанні іноземних мов. *Лінгвометодичні концепції викладання іноз. мов у немовних вищих навчальних закладах України*: зб. наук. статей учасників Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 23–24 грудня 2003 р. / ред. кол. : І. І. Тимошенко (голова) та ін.. К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. С. 93–105.
8. Ніколаєва С.Ю. Мовний портфель: призначення, структура, види, укладання: посібник. *Бібліотечка журналу «Іноземні мови»*. 2005. Вип. 4. С. 64–68.
9. Петрашук О. П. Тестовий контроль у навчанні іноземної мови в середній загальноосвітній школі : монографія. К.: Видавничий центр КДЛУ, 1999. 261 с.
10. Ханіна О. М. Проблема тестування в сучасній методиці викладання іноземної мови. *Іноземні мови*. 2004. № 1. С. 55–59.
11. Швидкий О. Тестовий контроль у навчальному процесі. *Освіта. Технікуми, коледжі*. 2002. № 1. С. 19–21.

REFERENCES

1. Borysenko, P. A. (2007). Osnovni vymohy do pidhotovky testiv u navchanni inozemnykh mov [Basic requirements for preparing tests in foreign language learning]. *Naukovyi visnyk Volynskoho derzhavnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, No. 3, pp. 58–61 [in Ukrainian].
2. Budanova, L. H. (2007). Vykorystannia testovykh zavdan u protsesi vyvchennia inozemnykh mov [The use of test tasks in the process of learning foreign languages]. *Visnyk KhDADM*, No. 5, pp. 11–14 [in Ukrainian].
3. Hrabar, E. V. (2010). Istorychni peredumovy vynyknennia ta rozvytok formy testovoho kontroliu navchalnykh dosiahnen studentiv u pedahohitsi SSHA. [Historical prerequisites for the emergence and development of the form of test control of students' educational achievements in US pedagogy]. *Osvita Donbasu*, No. 2 (139), pp. 105–110 [in Ukrainian].
4. Derkach, Yu., Romaniv, T. (2018). Testuvannia yak efektyvnyi zasib potochnoho kontroliu na urokakh inozemnoi movy [Testing as an effective means of ongoing control in foreign language lessons]. *Molodyi vchenyi*, No. 9 (61), pp. 400–402 [in Ukrainian].
5. Kostikova, I. (2018). Vykorystannia movnoho portfolio u protsesi vyvchennia inozemnoi movy [Using the language portfolio in the process of learning a foreign language]. *Problemy osvity*, vol. 89, pp. 145–160 [in Ukrainian].
6. Lukina, T. O. (2007). Tekhnolohii diahnostyky ta otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen [Diagnostic technologies and evaluation of educational achievements]. Kyiv. [in Ukrainian].
7. Museichuk, S. M. (2003). Testuvannia yak osnovna forma kontroliu pry navchanni inozemnykh mov [Testing as the main form of control in foreign language learning]. *Linhvometodychni kontseptsii vykladannia inozemnykh mov u nemovnykh vyshchykh navchalnykh zakladakh*. Kyiv: Vyd-vo Yevrop. un-tu, pp. 93–105 [in Ukrainian].
8. Nikolaieva, S. Iu. (2005). Movnyi portfel: pryznachennia, struktura, vydy, ukladannia [Language portfolio: purpose, structure, types, compilation]. *Bibliotечka zhurnalu "Inozemni movy"*, vol. 4, pp. 64–68 [in Ukrainian].
9. Petrashchuk, O. P. (1999). Testovyi kontrol u navchanni inozemnoi movy v serednii zahalnoosvitnii shkoli [Test control in learning a foreign language in a secondary comprehensive school]. Kyiv: Vydavnychiy tsentr KDLU [in Ukrainian].
10. Khanina, O. M. (2004). Problema testuvannia v suchasni metodytsi vykladannia inozemnoi movy [The problem of testing in modern methods of teaching a foreign language]. *Inozemni movy*, No. 1, pp. 55–59 [in Ukrainian].
11. Shvydkiy, O. (2002). Testovyi kontrol u navchalnomu protsesi [Test control in the educational process]. *Osvita. Tekhnikumy, koledzhi*, No. 1, pp. 19–21 [in Ukrainian].